DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)
den 16 oktober 2003 *

I mål C-91/02,

angående en begäran enligt artikel 234 EG, från Verwaltungsgerichtshof (Österrike), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Hannl + Hofstetter Internationale Spedition GmbH

och

Finanzlandesdirektion für Wien, Niederösterreich und Burgenland,

angående tolkningen av rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (EGT L 302, s. 1; svensk specialutgåva, område 2, volym 16, s. 4) och kommissionens förordning (EEG) nr 2454/93 av den 2 juli 1993 om tillämpningsföreskrifter för förordning nr 2913/92 (EGT L 253, s. 1; svensk specialutgåva, område 2, volym 10, s. 1),

* Rättegångsspråk: tyska.

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden R. Schintgen (referent) samt domarna V. Skouris och N. Colneric,

generaladvokat: P. Léger,
justitiesekreterare: R. Grass,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Hannl + Hofstetter Internationale Spedition GmbH, genom P. Csoklich, Rechtsanwalt,

— Finanzlandesdirektion für Wien, Niederösterreich und Burgenland, genom L. Lenitz, i egenskap av ombud,

— Österrikes regering, genom H. Dossi, i egenskap av ombud,

— Italiens regering, genom I.M. Braguglia, i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom J.C. Schieferer och R. Tricot, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till referentens rapport,

och efter att den 15 maj 2003 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Verwaltungsgerichtshof har, genom beslut av den 28 februari 2002 som inkom till domstolen den 15 mars samma år, i enlighet med artikel 234 EG ställt en fråga om tolkningen av rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (EGT L 302, s. 1; svensk specialutgåva, område 2, volym 16, s. 4) (nedan kallad tullkodexen) och kommissionens förordning (EEG) nr 2454/93 av den 2 juli 1993 om tillämpningsföreskrifter för förordning nr 2913/92 (EGT L 253, s. 1; svensk specialutgåva, område 2, volym 10, s. 1) (nedan kallad tillämpningsförordningen).

2 Denna fråga har uppkommit i ett mål mellan bolaget Hannl + Hofstetter Internationale Spedition GmbH (nedan kallat Hannl) och Finanzlandesdirektion für Wien, Niederösterreich und Burgenland (skattemyndigheten i Wien, Niederösterreich och Burgenland) (nedan kallad Finanzlandesdirektion) angående en höjning av tull genom uttag av dröjsmålsränta för perioden mellan tidpunkten för tullskuldens uppkomst och tidpunkten för dess bokföring i efterhand.

Tillämpliga bestämmelser

Gemenskapslagstiftningen

3 I artiklarna 201—205 och 209—211 i tullkodexen anges hur en tullskuld vid import respektive export uppkommer.

4 I artikel 214 i tullkodexen föreskrivs följande:

"1. Om inte annat uttryckligen föreskrivs i denna kodex och utan att tillämpningen av punkt 2 påverkas, skall beloppet av importtullarna eller exporttullarna för en vara bestämmas utifrån de taxeringsgrunder som är tillämpliga på varan vid den tidpunkt då den tullskuld som hänför sig till denna vara uppkommer.

2. Om det inte är möjligt att exakt fastställa när tullskulden uppkom, skall den tidpunkt som skall beaktas vid fastställandet av de taxeringsgrunder som är tillämpliga på de berörda varorna vara den tidpunkt då tullmyndigheterna konstaterar att omständigheterna kring varorna är sådana att en tullskuld uppkommit.

Om de upplysningar som är tillgängliga för tullmyndigheterna gör det möjligt för dem att fastställa att tullskulden uppkommit före denna bedömning, skall dock beloppet på de import- eller exporttullar som skall betalas för varorna i fråga

fastställas på grundval av de taxeringsregler som gäller för varorna vid den tidigaste tidpunkt då förekomsten av den tullskuld som uppkommit på grund av omständigheterna kan fastställas med hjälp av de tillgängliga upplysningarna.

3. För att förhindra att ekonomisk fördel oriktigt erhålls genom framflyttning av den dag då tullskulden uppkom eller bokfördes skall kompensationsränta påföras i de fall och enligt de villkor som fastställs enligt kommittéförfarandet."

s I artikel 218 i tullkodexen föreskrivs följande:

"1. Om en tullskuld uppkommer till följd av mottagandet av en deklaration för en vara för ett annat tullförfarande än temporär import med partiell befrielse från importtullar eller någon annan åtgärd med motsvarande rättsliga verkan som detta skall ett belopp som motsvarar tullskulden bokföras så snart det har beräknats och senast den andra dagen efter det att varorna har frigjorts.

Om säkerhet har ställts för betalningen får dock hela tullbeloppet för alla varor som frigjorts till en och samma person under en tid som fastställts av tullmyndigheterna och som inte får överstiga 31 dagar tas upp som en enda bokföringspost vid slutet av perioden. Sådan bokföring skall ske inom fem dagar efter periodens utgång.

2. När det är föreskrivet att varor får frigöras om de uppfyller vissa villkor enligt den gemenskapslagstiftning som reglerar antingen fastställandet av skuldbeloppet eller uppbörden av beloppet, skall bokföring äga rum senast två dagar efter den dag, då skuldbeloppet eller förpliktelsen att betala den tull som skulden ger upphov till slutgiltigt fastställs.

Om tullskulden gäller en preliminär anti-dumpningstull eller utjämningstull, skall dock denna tull bokföras senast två månader efter det att förordningen om definitiv anti-dumpningstull eller utjämningstull har offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

3. Om en tullskuld uppkommer under andra omständigheter än de som avses i punkt 1, skall det aktuella tullbeloppet bokföras inom två dagar från den dag, då tullmyndigheterna har möjlighet att

a) beräkna tullbeloppet i fråga,

och

b) fastställa vem som är gäldenären."

6 I artikel 220.1 i tullkodexen föreskrivs följande:

"Om ett tullbelopp som härrör från en tullskuld inte har bokförts enligt artiklarna 218 och 219 eller har bokförts med ett lägre belopp än det belopp som skulden lagligen uppgår till, skall det belopp som skall utkrävas eller återstår att kräva bokföras inom två dagar efter det att myndigheterna blivit medvetna om situationen och har möjlighet att beräkna vad beloppet lagligen uppgår till samt fastställa vem som är gäldenär (bokföring i efterhand). Denna tidsfrist kan förlängas enligt artikel 219."

7 Artikel 229 i tullkodexen har följande lydelse:

"Tullmyndigheterna får bevilja gäldenären andra betalningslättnader än anstånd med betalningen.

Följande skall gälla för beviljandet av sådana betalningslättnader:

a) Beviljandet skall förutsätta att säkerhet ställs. Sådan säkerhet behöver emellertid inte krävas, om detta krav på grund av gäldenärens situation skulle medföra allvarliga ekonomiska eller sociala svårigheter.

b) Beviljandet skall medföra att krediträntа debiteras utöver tullbeloppet. Räntebeloppet skall beräknas så att räntan motsvarar det belopp som skulle debiteras för detta ändamål på den nationella penning- eller finansmarknaden för den valuta i vilken beloppet skall betalas.

Tullmyndigheterna får avstå från att kräva krediträntа om kravet på grund av gäldenärens situation skulle medföra allvarliga ekonomiska eller sociala svårigheter."

8 I artikel 232.1 föreskrivs följande:

"Om tullbeloppet inte har betalats inom föreskriven tid gäller följande:

a) Tullmyndigheterna skall använda alla till buds stående medel enligt gällande bestämmelser inklusive indrivning för att säkerställa betalning av detta belopp.

Beslut om särskilda bestämmelser får fattas enligt kommittéförfarandet när det gäller borgensmän inom ramen för transiteringsförfarandet.

b) Dröjsmålsränta skall debiteras utöver tullbeloppet. Räntesatsen för dröjsmålsräntan får vara högre än räntesatsen för krediträntа. Den får inte vara lägre än denna räntesats."

9 I artikel 241 i tullkodexen föreskrivs följande:

"Om tullmyndigheterna återbetalar import- eller exporttullar eller kredit- eller dröjsmålsränta som uppburits vid betalning av dessa tullar, skall de inte behöva betala ränta för detta. Ränta skall emellertid betalas

— om ett beslut att bevilja en ansökan om återbetalning inte verkställs inom tre månader från den dag då beslutet fattades, eller

— om nationella bestämmelser så föreskriver.

Detta räntebelopp skall beräknas på ett sådant sätt att det motsvarar det belopp som skulle debiteras för detta ändamål på den nationella penning- eller finansmarknaden."

Den nationella lagstiftningen

10 I 108 § första stycket i Bundesgesetz betreffend ergänzende Regelungen zur Durchführung des Zollrechts der Europaïschen Gemeinschaften (Zollrechts-Durchführungsgesetz-ZollR-DG) (federal lag med tilläggsbestämmelser om tillämpningen av europeiska gemenskapernas tullbestämmelser) av den 23 augusti 1994 (BGBl. 1994/659) (nedan kallad ZollR-DG) föreskrivs följande:

"När, med undantag för fall som avses i andra stycket, en tullskuld uppkommer i enlighet med artiklarna 202—205, 210 eller 211 i tullkodexen, eller vid uppbörd i enlighet med artikel 220 i tullkodexen, skall tull betalas med förhöjt belopp. Höjningen skall motsvara den dröjsmålsränta som skulle ha utgått för perioden mellan tidpunkten för tullskuldens uppkomst och tidpunkten för bokföringen av skulden, eller, vid uppbörd i efterhand i enlighet med artikel 220 i tullkodexen, den dröjsmålsränta som skulle ha utgått för perioden mellan den ursprungligen bokförda tullskuldens förfallodag och dagen för bokföringen av tullskulden i efterhand. Skyldigheten att betala administrativa avgifter enligt 105 § skall bestå."

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

11 Den tull som Hannl skulle betala bokfördes av Hauptzollamt Linz i efterhand, i enlighet med artikel 220.1 i tullkodexen. Det bokförda tullbeloppet uppgick till 30 694 ATS. Denna myndighet beslutade samma dag, med tillämpning av 108 första stycket ZollR-DG, att höja tullskulden med 2 157 ATS.

12 Hannl klagade på detta beslut vid Hauptzollamt, som avslog överklagandet. Hannl inkom därefter med ett överklagande till Finanzlandesdirektion.

13 Finanzlandesdirektion avslog nämnda överklagande den 2 november 2000. Den kompletterade härvid innehållet i Hauptzollamts beslut genom att hänvisa till beräkningsunderlaget på 228 668 ATS (varav 30 694 ATS avsåg tull och 197 974 ATS avsåg importomsättningsskatt), till räntesatsen på 5,66 procent per år och till förseningsperioderna den 15 november 1998—den 14 december 1998 samt den 15 december 1998—den 14 januari 1999.

14 Hannl förde talan mot beslutet vid Verwaltungsgerichtshof, och gjorde gällande att den förhöjda tull som avses i 108 § första stycket ZollR-DG stred mot gemenskapsrätten. Medlemsstaterna får nämligen inte anta nationella bestämmelser på området, eftersom tullkodexen, utöver artiklarna 229, 232.1 och 241, inte innehåller någon bestämmelse om ränta eller andra fiskala skyldigheter.

15 Verwaltungsgerichtshof ansåg att utgången av målet är beroende av hur gemenskapsrätten skall tolkas. Den beslutade därför att förklara målet vilande och att ställa följande fråga till domstolen:

"Utgör gemenskapens tullbestämmelser hinder för att ta ut förhöjd tull enligt 108 § första stycket ZollR-DG, som skall betalas vid uppkomst av en tullskuld i den mening som avses i artiklarna 202—205, 210 eller 211 i gemenskapens tullkodex eller vid uppbörd i efterhand i den mening som avses i artikel 220 i tullkodexen och som motsvarar den dröjsmålsränta som skulle ha utgått för perioden mellan tidpunkten för tullskuldens uppkomst och tidpunkten för bokföringen av skulden eller, vid uppbörd i efterhand i den mening som avses i

artikel 220 i tullkodexen, mellan förfallodagen för betalning av den ursprungligen bokförda tullskulden och dagen för bokföringen av tullskulden i efterhand?"

Bedömning

16 Den nationella domstolen har ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida tullkodexen och tillämpningsförordningen skall tolkas på så sätt att de utgör hinder för att tillämpa nationell lagstiftning, enligt vilken det, vid uppkomsten av en tullskuld enligt artiklarna 202—205, 210 eller 211 i tullkodexen eller vid uppbörd i efterhand enligt artikel 220 i tullkodexen, skall betalas förhöjd tull som motsvarar den dröjsmålsränta som skulle ha utgått för perioden mellan tidpunkten för tullskuldens uppkomst och tidpunkten för bokföringen av skulden eller, vid uppbörd i efterhand enligt artikel 220 i tullkodexen, mellan förfallodagen för betalning av den ursprungligen bokförda tullskulden och dagen för bokföringen av skulden i efterhand.

17 Domstolen erinrar i detta hänseende om att det av fast rättspraxis följer att, när det i gemenskapslagstiftning inte föreskrivs någon särskild sanktionsåtgärd för överträdelser av bestämmelserna däri eller det i detta hänseende hänvisas till nationella bestämmelser, medlemsstaterna enligt artikel 10 EG är skyldiga att vidta alla åtgärder som är ägnade att säkerställa gemenskapsrättens tillämplighet och verkan. För detta ändamål skall medlemsstaterna, som dock har ett utrymme för skönsmässig bedömning vad gäller valet av sanktionsåtgärder, ombesörja att överträdelser av gemenskapsrätten beivras enligt regler motsvarande de materiella och processuella regler som gäller för överträdelser av liknande art och svårhetsgrad enligt nationell rätt. Sanktionsåtgärden skall dock under alla

omständigheter vara effektiv, stå i rimlig proportion till överträdelsen och vara avskräckande (dom av den 7 december 2000 i mål C-213/99, De Andrade, REG 2000, s. I-11083, punkt 19).

18 Domstolen har i fråga om överträdelser av tullbestämmelser påpekat att medlemsstaterna — då lagstiftningen på detta område inte är harmoniserad inom gemenskapen — är behöriga att välja de sanktionsåtgärder härför som de finner lämpliga. De är dock skyldiga att vid utövandet av behörigheten följa gemenskapsrätten och dess allmänna rättsprinciper, däribland proportionalitetsprincipen (se domen i det ovannämnda målet De Andrade, punkt 20).

19 Såsom generaladvokaten påpekade i punkt 36 i sitt förslag till avgörande innehåller varken tullkodexen eller tillämpningsförordningen särskilda bestämmelser för det fall tullskulden skulle uppkomma i enlighet med artiklarna 202—205, 210, 211 eller 220 i tullkodexen, varvid alla artiklarna avser situationer som kännetecknas av att den berörde aktören har åsidosatt gemenskapens tullagstiftning.

20 Medlemsstaterna är således behöriga att vidta de åtgärder som de anser är lämpliga för att säkerställa att gemenskapens tullagstiftning iakttas, under förutsättning att, såsom framgår av punkt 18 i denna dom, nämnda åtgärder vidtas i överensstämmelse med proportionalitetsprincipen.

21 Själva principen med en sådan höjning av tull som den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, som syftar till att säkerställa att de ekonomiska aktörerna iakttar gemenskapslagstiftningen, förefaller inte strida mot gemen-

skapsrätten. Såsom den österrikiska regeringen har hävdat skulle aktörerna nämligen, om en sådan åtgärd inte vidtogs, ha ett intresse av att fördröja bokföringen av tullskulden genom ett rättsstridigt eller vårdslöst handlande. Åtgärden har till syfte att inte missgynna ekonomiska aktörer som iakttar gemenskapslagstiftningen och vars handlande medför att tullskulden snabbt kan bokföras och betalas.

22 När det gäller det belopp som höjningen av tullen motsvarar är det viktigt att detsamma — i enlighet med rättspraxis — bestäms enligt regler motsvarande dem som gäller för överträdelser av samma art och svårhetsgrad enligt nationell rätt. Sanktionsåtgärden skall dock under alla omständigheter vara effektiv, stå i rimlig proportion till överträdelsen och vara avskräckande (dom av den 26 oktober 1995 i mål C-36/94, Siesse, REG 1995, s. I-3573, punkt 24, och domen i det ovannämnda målet De Andrade, punkt 24). Det ankommer på den nationella domstolen att bedöma huruvida den höjning av tull som är i fråga i det mål som är anhängigt vid den är förenlig med dessa principer. Den nationella domstolen skall bland annat pröva huruvida den ifrågavarande höjningen, som vid en första anblick inte förefaller vara oproportionerlig, motsvarar den höjning som gäller för överträdelser av samma art och svårhetsgrad enligt nationell rätt.

23 Mot bakgrund av det ovan anförda skall tolkningsfrågan besvaras så, att tullkodexen och tillämpningsförordningen skall tolkas på så sätt att de inte utgör något hinder för att tillämpa nationell lagstiftning, enligt vilken det, vid uppkomsten av en tullskuld enligt artiklarna 202—205, 210 eller 211 i tullkodexen eller vid uppbörd i efterhand enligt artikel 220 i tullkodexen, skall betalas förhöjd tull som motsvarar den dröjsmålsränta som skulle ha utgått för perioden mellan tidpunkten för tullskuldens uppkomst och tidpunkten för bokföringen av skulden eller, vid uppbörd i efterhand enligt artikel 220 i tullkodexen, mellan förfallodagen för betalning av den ursprungligen bokförda tullskulden och dagen för bokföringen av skulden i efterhand. Detta förutsätter att räntesatsen bestäms enligt regler motsvarande dem som gäller för överträdelser av samma art och svårhetsgrad enligt nationell rätt och att sanktionsåtgärden är effektiv, står i rimlig proportion till överträdelsen och är avskräckande. Det ankommer på den nationella domstolen att bedöma huruvida den höjning av tull som är i fråga i det mål som är anhängigt vid den är förenlig med dessa principer.

Rättegångskostnader

24 De kostnader som har förorsakats den österrikiska och den italienska regeringen samt kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

— angående den fråga som genom beslut av den 28 februari 2002 har ställts av Verwaltungsgerichtshof — följande dom:

Rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen och kommissionens förordning (EEG) nr 2454/93 av den 2 juli 1993 om tillämpningsföreskrifter för förordning nr 2913/92 skall

tolkas på så sätt att de inte utgör något hinder för att tillämpa nationell lagstiftning, enligt vilken det, vid uppkomsten av en tullskuld enligt artiklarna 202—205, 210 eller 211 i gemenskapens tullkodex eller vid uppbörd i efterhand enligt artikel 220 i tullkodexen, skall betalas förhöjd tull som motsvarar den dröjsmålsränta som skulle ha utgått för perioden mellan tidpunkten för tullskuldens uppkomst och tidpunkten för bokföringen av skulden eller, vid uppbörd i efterhand enligt artikel 220 i tullkodexen, mellan förfallodagen för betalning av den ursprungligen bokförda tullskulden och dagen för bokföringen av skulden i efterhand. Detta förutsätter att räntesatsen bestäms enligt regler motsvarande dem som gäller för överträdelser av samma art och svårhetsgrad enligt nationell rätt och att sanktionsåtgärden är effektiv, står i rimlig proportion till överträdelsen och är avskräckande. Det ankommer på den nationella domstolen att bedöma huruvida den höjning av tull som är i fråga i det mål som är anhängigt vid den är förenlig med dessa principer.

Schintgen Skouris Colneric

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 16 oktober 2003.

R. Grass V. Skouris

Justitiesekreterare Ordförande